

See lehekülg on tõlgitud masintõlkega [\[Linki\]](#). Masintõlkes võib olla vigu, mis võivad vähendada selgust ja õigsust; ombudsman ei vastuta mis tahes erisuste korral. Kõige usaldusväärsem ja õiguskindlam teave on algversioonis eespoolisel lingil (inglise keel). Lisateave on meie [keele- ja tõlkepoliitikas](#) [\[Linki\]](#).

Otsus juhtumi 1794/2019/OAM kohta, mis käsitles Euroopa Komisjoni keeldumist võimaldada täielik juurdepääs dokumentidele, mis olid seotud sündmusega, kus osalesid komisjoni ametnikud ja endine komisjoni üksuse juhataja

Otsus

Juhtum 1794/2019/OAM - **Alguskuupäev:** {0} 01/10/2019 - **Soovitus** 08/07/2020 - **Otsuse kuupäev:** {0} 11/12/2020 - **Asjassepuutuvad institutsioonid** Euroopa Komisjon (Tuvastatud on haldusomavoli) |

Juhtum käsitles Euroopa Komisjoni keeldumist anda üldsusele juurdepääs nimelele dokumentides, mis olid seotud korporatiivse sündmusega, kus osalesid komisjoni ametnikud ja endine komisjoni üksuse juhataja. Kaebuse esitanud ajakirjanik taotles juurdepääsu dokumentides sisalduvale teabele, et uurida, kas endine komisjoni üksuse juhataja, kes lahkus ELi avalikust teenistusest, et asuda rahvusvahelises ettevõttes uuele ametikohale, tegutses vastavalt oma juriidilisele kohustusele teha lobitööd endiste kolleegide jaoks.

Ombudsman tegi lahendusettepaneku, paludes komisjonil esitada kaebuse esitajale nõutavate dokumentide koopiad, millest ei olnud endise komisjoni üksuse juhataja nime kustutatud. Komisjon lükkas ombudsmani ettepaneku tagasi, väites, et kaebuse esitaja oli esitanud üksnes abstraktsed ja üldised viited endise töötaja võimalikele väärtegadele ning et sellised kaalutlused ei õigusta talle isikuandmete avaldamist.

Ombudsman leidis, et komisjoni keeldumine dokumentide avaldamisest ilma konkreetseid isikuandmeid kustutamata on haldusomavoli. Hilisemas soovitusel komisjonile kordas ombudsman oma seisukohta, et taotletud dokumendid tuleks avalikustada ilma endise üksuse juhataja nime kustutamata.

Ombudsman avaldab kahetsust, et komisjon tema soovitusel tagasi lükkas. Ta on mitmel korral juhtinud tähelepanu probleemidele, mis tulenevad ametnike puhul nn pöördukse efektiga seotud tingimuste täitmisest. Suurem läbipaistvus on esmatähtis selleks, et probleeme oleks võimalik tuvastada ja lahendada. Komisjoni keeldumine andmete täielikust avalikustamisest sel

konkreetsel juhul ei suurenda avalikkuse usaldust komisjoni vastu pöördumise efektiivsuse olukordade haldamisel.

Kaebuse taust

1. 2019. aasta juulis palus kaebuse esitaja, ajakirjanik, komisjonil saada üldsuse juurdepääs [1] kutsetele ja muudele dokumentidele, mis on seotud rahvusvahelise ettevõtja korraldatud korporatiivse üritusega 2019. aasta aprillis. Üritusel osalesid mitmed komisjoni töötajad ja komisjoni endine osakonnajuhataja.

2. Komisjon vastas kaebuse esitajale 2019. aasta augustis, andes täieliku juurdepääsu kolmele dokumendile ja osalise juurdepääsu 18 dokumendile, kustutades kõik isikuandmed.

3. Kaebuse esitaja palus komisjonil oma otsus läbi vaadata, esitades nn kinnitava taotluse. Kaebuse esitaja märkis, et ta oli huvitatud komisjoni endise üksuse juhi rollist sellel üritusel. Kaebuse esitaja ütles, et endine üksuse juht oli asunud ametisse kõnealusel sündmust korraldavas äriühingus ning et ta uurib selle isiku võimalikku huvide konflikti. Isik oli töötanud hargmaise ettevõttega otseselt seotud küsimustes, kui ta oli ELi ametnik. Kaebuse esitaja soovis uurida, kas isik on rikkunud kohustusi endise ELi ametnikuna, tehes koostööd komisjoni endiste lähedaste kolleegidega.

4. 2019. aasta septembris kinnitas komisjon oma esialgset otsust, tuginedes eelkõige vajadusele kaitsta eraelu puutumatust ja isikupuutumatust. [2] Komisjon leidis, et kaebuse esitaja ei olnud tõendanud, miks tuleks kõnealused isikuandmed talle edastada. Lisaks leidis komisjon, et on olemas reaalne ja mittehüpoteetiline oht, et isikuandmete avalikustamine kahjustaks asjaomaste isikute eraelu puutumatust, kelle suhtes võidakse *kohaldada soovimatuid väliskontakte*.

5. Kuna kaebuse esitaja ei olnud rahul komisjoni vastusega, pöördus ta ombudsmani poole. Ombudsman uuris komisjoni keeldumist avaldada dokumentides sisalduva üksuse endise juhi nimi. Ombudsmani uurimisrühm kontrollis taotletud dokumentide redigeerimata versioone.

Ombudsmani ettepanek lahenduse leidmiseks

6. Ombudsman leidis, et tingimused isikuandmete edastamiseks vastutavalt töötajalt (komisjon) vastuvõtjale (kaebuse esitajale) on täidetud. [3] Eelkõige näitas kaebuse esitaja vajadust edastada isikuandmeid avalikes huvides oleval konkreetsel eesmärgil, nimelt selleks, et hinnata, kas esineb võimalik huvide konflikt ja kas komisjon on järginud oma eetikareegleid. Ombudsman leidis ka, et endise üksuse juhi võimalikku huvi tema nime kustutamise vastu dokumentidest ei saa pidada „õigustatud huviks“. Seda seetõttu, et nime kasutamine ühe dokumendi kontekstis oli otseselt seotud küsimusega, kas endine osakonnajuhataja ja komisjon tõepoolest järgisid nendevaheliste kontaktide piiranguid.

7. Seetõttu tegi ombudsman ettepaneku, et komisjon esitaks kaebuse esitajale taotletud dokumentide koopiad ilma üksuse endise juhi nime kustutamata. [4]

8. Komisjon lükkas tagasi ombudsmani ettepaneku lahenduse leidmiseks, korrates, et kaebuse esitaja esitatud vajadus on üldine, ning väitis, et komisjoni (endiste) töötajate tegevuse kontrollimine on tema ainuvastutus. Samuti leidis komisjon, et üksuse endise juhi huvid on õiguspärased ja neid võidakse tema isikuandmete avaldamisega kahjustada [5].

Ombudsmani soovitus

9. Ombudsman märkis, et asjaomase üksuse juhataja oli varem töötanud komisjonis juhtival ametikohal ja seega oli tal ELi avalikus teenistuses töötamisel teatav tööstaaž. Seega, arvestades, et isik oli seejärel asunud avalike suhetega tegelevasse äriühingusse, mis tegutseb samas valdkonnas, kus ta töötas komisjonis, asus ombudsman seisukohale, et see isik peab nõustuma teatava avaliku kontrolliga.

10. Ombudsman leidis ka, et kaebuse esitaja oli esitanud piisavad põhjendused endise üksuse juhataja isikuandmete edastamiseks. Ombudsman leidis ka, et kaebuse esitaja seatud eesmärgi täitmiseks ei ole sobivamaid või vähem sekkuvaid vahendeid.

11. **Seetõttu leidis** ombudsman, et komisjoni jätkuv keeldumine anda taotletud dokumentidele üldsuse juurdepääs ilma üksuse endise juhi nime kustutamata kujutab endast haldusomavoli. Seega andis ta järgmise soovitus: [6]

Komisjon peaks esitama kaebuse esitajale taotletud dokumentide koopiad ilma komisjoni endise üksuse juhataja nime kustutamata [7].

12. Komisjon lükkas ombudsmani soovitus tagasi ja jäi oma seisukoha juurde, et ta ei saa lubada juurdepääsu asjaomase isiku nimele [8].

13. Komisjon kordas, et kaebuse esitaja esitatud tõendid andmete edastamise vajalikkuse kohta ei olnud piisavad andmekaitse-eeskirjades sätestatud range õigusliku kriteeriumi täitmiseks [9]. Kaebuse esitaja ei näidanud, kuidas on edastamine vajalik, et tagada piisav avalik kontroll väidetava huvide konfliktile üle, ning täpsemalt, kuidas see läbivaatamine kõrvaldaks komisjoni olemasoleva kontrollimehhanismi väidetavad puudused selles konkreetses olukorras.

14. Komisjon väitis, et isikuandmete avalikustamisega võib endine osakonnajuhataja ohustada tõsist maine kahjustamist, kuna meediakontroll teeks järeldusi üksnes vastavate dokumentide põhjal, mitte üldpildi põhjal. Komisjon leidis ka, et asjaomane isik ei ole *avaliku elu tegelane* olemasoleva kohtupraktika tähenduses [10].

15. Oma märkustes komisjoni vastuse kohta rõhutas kaebuse esitaja, et ajakirjanikuna on tal eriline järelevalvaja ülesanne tagada avalik kontroll selliste küsimuste üle nagu huvide konflikt.

Ta esitas taotluse avaliku valvekoerana, kasutades nii oma õigust tutvuda dokumentidega kui ka õigust sõna- ja teabevabadusele. Keelates juurdepääsu sellele teabele, lõi komisjon „tõkkeid sõna- ja teabevabaduse kasutamisele“.

16. Kaebuse esitaja rõhutas ka, et tema arvates on komisjoni endine osakonnajuhataja tuntud isik konkreetsetes poliitikavaldkonna ekspertiisivaldkonnas, kuna tal on olnud mitu avalikku esinemist tööstuse üritustel kõnelejana. Isiku esiletõstmine konkreetsetes pädevusvaldkonnas oli põhjus, miks eraettevõtte oli ta tööle võtnud. Kaebuse esitaja arvates vääriskontrollimist just isiku avalik roll.

Ombudsmani hinnang pärast soovitusete esitamist

17. Ombudsman jääb seisukohale, et komisjoni keeldumine avaldada vaidlusalustes dokumentides üksuse endise juhi nimi oli haldusomavoli.

18. Kui töötajad lahkuvad ELi avalikust teenistusest, et asuda tööle erasektoris, mis toob kaasa nn pöördumise olukorra, tekib sageli mure endise avaliku teenistuse rolli sobimatu ärakasutamise pärast. See on väljakutse, mis mõjutab paljusid riigiasutusi. Kuigi selliseid liigutusi võib pidada tööelu normaalseks osaks, võivad need viia võimalike huvide konfliktideni. Avalik kontroll selles valdkonnas ei ole mitte ainult mõistlik, vaid ka demokraatlikus ühiskonnas vajalik. Nõuetekohase avaliku kontrolli võimaldamine suurendab kodanike usaldust avaliku halduse vastu ja selle legitiimsust [11].

19. Käesoleval juhul esitas kaebuse esitaja konkreetsete tõendite kohta, mida võõrustas endine üksuse juhataja uus töötaja ning millest võtsid osa endine üksuse juhataja ja praegused komisjoni ametnikud, kellega ta oli töötanud oma endisel ametikohal. Selline olukord tekitas vähemalt tajutava huvide konflikti ja seadis kahtluse alla ELi ametnike suhtes kohaldatavate eeskirjade tõhusa täitmise.

20. Seega oli taotletud andmete edastamise eesmärk võimaldada kaebuse esitajal ja teistel ELi kodanikel kontrollida, kas huvide konflikti vältimiseks kehtestatud eeskirju on järgitud. Lõppkokkuvõttes võib selline avalik kontroll aidata tagada üldsuse usalduse ELi haldusasutuste vastu, kinnitades, et puuduvad tõendid huvide konflikti kohta, või hõlbustades üldsuse kaasamist avaliku halduse asutustesse, et aidata seda vastutusele võtta.

21. Ombudsman leiab ka, et kõnealuste isikuandmete avalikustamine oleks võinud olla üksuse endise juhi huvides: see oleks võinud aidata hajutada kõik kahtlused, mis olid tõstatatud seoses isiku aususega.

22. Kui avalikustamine oleks näidanud, et need kahtlused olid põhjendatud, ei ole üksuse endise juhi huvi avalikustamise vastu väidetavalt õiguspärane.

23. Seoses komisjoni murega, et isikuandmete avalikustamine ei oleks andnud üldsusele täielikku ülevaadet olukorrast, oleks komisjon võinud otsustada anda kaebuse esitajale mis

tahes täiendavat teavet, mida ta peab asjakohaseks, et aidata tal teha õigeid järeldusi.

24. Ombudsman on mitmel korral juhtinud tähelepanu raskustele, mis on seotud ametnike pöördukse efektiga seotud tingimuste jõustamisega. Läbipaistvuse kõrgeima taseme tagamine on väga oluline, et probleeme oleks võimalik kindlaks teha ja lahendada. Asjaolu, et komisjon ei avalda käesoleval juhul täielikku avalikustamist, ei aita kaasa üldsuse usaldusele pöördukse efektiga seotud olukordade haldamise vastu komisjoni poolt.

Järeldus

Uurimise põhjal lõpetab ombudsman selle juhtumi järgmise järeldusega:

Euroopa Komisjoni keeldumine esitada kaebuse esitajale koopia taotletud dokumentidest ilma komisjoni endise üksuse juhataja nime kustutamata kujutas endast haldusomavoli.

Sellest otsusest teavitatakse kaebuse esitajat ja komisjoni .

Emily O'Reilly Euroopa Ombudsman

Strasbourg, 11.12.2020

[1] Määruse (EÜ) nr 1049/2001 (üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele) kohaselt:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001R1049&from=EN> [Linki]

[2] Vastavalt määruse 1049/2001 artikli 4 lõike 1 punktile b.

[3] Vastavalt määruse 2018/1725 (mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist) artikli 9 lõike 1 punktile b <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1725> [Linki]

[4] Lisateave kaebuse kohta ja ombudsmani ettepaneku terviktekst on kättesaadav aadressil:
<https://www.ombudsman.europa.eu/en/solution/en/129972> [Linki]

[5] Lahenduse ettepanekule antud komisjoni vastuse terviktekst on kättesaadav aadressil:
<https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/135762> [Linki]

[6] Vastavalt Euroopa Ombudsmani põhikirja artikli 3 lõikele 6.

[7] Lisateave kaebuse kohta ja ombudsmani soovitude terviktekst on kättesaadavad aadressil:
<https://www.ombudsman.europa.eu/en/recommendation/en/129973> [Linki]

[8] Soovitusele antud komisjoni vastuse terviktekst on kättesaadav aadressil:
<https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/135763> [Linki]

[9] Määruse 2018/1725 artikli 9 lõike 1 punkt b

[10] Üldkohtu 15. juuli 2015. aasta otsus kohtuasjas T-115/13 : *Dennekamp vs. parlament* ,
punktid 119–121.

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=regulation+1049%252F2001&docid=165829&pageIndex=0>
[Linki]

[11] Vt ka Euroopa Ombudsmani otsus tema strateegilises uurimises OI/3/2017/NF selle kohta,
kuidas Euroopa Komisjon haldab oma töötajate nn pöördukse efekti, kättesaadav aadressil:
<https://www.ombudsman.europa.eu/en/decision/en/110608> [Linki].